

Besøksstrategi for Nordbytjern Landskapsvernområde

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Mars 2021

Bilde forside viser Nordbytjern landskapsvernområde med utsikt over Nordbytjernet, retning mot nordvest. Foto: Statsforvalteren.

Alle fotografier brukt i besøksstrategien er tatt av Statsforvalteren der ikke annet er angitt. Når det gjelder flybilder er disse hentet fra Norge i bilder.

Innhold

1. Innledning.....	5
1.1 Formål.....	7
1.2 Rammeverk.....	7
2. Kunnskapsgrunnlag	7
2.1 Sårbare naturverdier	7
2.2 Trusler og utfordringer	7
Tilgroing i strandsonen/Vasspest:	7
Friluftsliv- forstyrrelser:.....	8
Fremmede arter:	8
Miljøgifter og eutrofiering:.....	8
Erosjon:.....	8
Jord- og skogbruk:	8
2.3 Den besøkende.....	9
3. Mål.....	9
3.1 Mål med besøksforvaltning.....	9
4. Strategiske grep.....	9
4.1 Bruk av Nordbytjern til rekreasjon	10
4.2 Vedlikehold av stier	10
4.3 Tilrettelegging av området ved parkeringsplass	11
4.4 Informasjon	13
4.5 Slåttemark	13
5. Tiltak	14
5.1. Vedlikehold av stier	14
5.1.1 Vedlikehold og utbedre eksisterende sti.....	14
5.1.2 Vedlikehold og utbedring av skiløype.	16
5.1.3 Åpne opp for utsikt og vedlikeholde siktlinjer ved rasteplasser langs øvre sti.	16
5.1.4 Ønske om etablering av lysløype i landskapsvernområdet.....	17
5.2 Tilrettelegging av området ved parkeringsplassen	17
5.2.1 Sette opp nytt toalettbygg	17
5.2.2 Etablere ny kiosk ved parkeringsplassen.....	18
5.2.3 Tilrettelegge for mer bruk av området i tilknytning til parkeringsplass.....	19
5.2.3 Informasjon	19
5.3 Bruk av Nordbytjern til rekreasjon	19
5.3.1 Bruk av båt.....	19
5.3.2 Fiske.....	20

5.3.3 Skøyteløype/isbane	20
5.4 Informasjon	20
5.4.1 Info skilt om verneområdet.....	20
5.4.2 Temaskilt om flora, faun og geologi	22
5.4.3 Temaskilt kulturminner	23
5.5 Gjenåpne tidligere slåttemark ved folkehøgskolen.....	23
5.6 Rydding av søppel – vedlikehold av bålplasser.	24
5.7 Oppsetting av ferdselsteller.	24
6. Tiltaksplan.....	25

1. Innledning

Nordbytjern landskapsvernområdet ligger i tilknytning til Romerike folkehøgskole og omfatter Svarttjern og hovedparten av Nordbytjern. Området har instruktive kvartærgeologiske former, og forskjellige typer grytehullsjøer. Nordbytjern selv er en relativt stor grytehullsjø på 230 daa, og er derved den nest største grytehullsjøen på Romerike. Arealet er overveiende kledd med skog og dyrka mark. Det viktigste geologiske innholdet er en rekke dødisgroper, som inngår i en større serie. Verneverdiene er også knyttet til hovedtrekkene i landskapet med spesiell vekt på kantene i dødisgropene, og strandsonen rundt Nordbytjern. Tilgjengeligheten er god, og det er etablert stier og gangveier i området.

Landskapsvernområder ble vernet med kong. Res. 17. desember 1999. Formålet med vernet er å bevare kvartærgeologiske former og ulike innsjøer av grytehull-typen. Til tross for at innsjøen er næringsfattig, er vannvegetasjonen meget godt utviklet, og vurdert som nasjonalt verneverdig. I tillegg er bunndyrfaunaen meget rik. Området har betydning for å bevare variasjonen av grytehullsjøer i Gardermo-området. Totalt dekker landskapsvernområdet et areal på ca. 835 daa, hvorav 211 daa vann.

De største truslene mot verneområdet er knyttet til ferdsel og bruk av området. Nordbytjern er et viktig hekke og rasteområde for mange fuglearter, deriblant flere rødlistearter. Ferdselen i tilknytning til vannet, og områdene rundt, virker forstyrrende. Noe som skaper problemer for fuglene til å finne skjermede hekkeplasser. I tillegg er det registrert tilgroing av strandområdene med takrør og sjøsivaks. Dette blant annet på grunn av opphør av beite. Vasspest er registrert i Nordbytjern, og denne fremmede, og skadelige, arten fortrenger andre og sjeldne arter. Det er også registrert problemer med flere andre fremmede arter i området. Nordbytjernet får tilførsler av miljøgifter og har eutrofiering på grunn av tilførsler av mye næringsstoffer spesielt fra sentrumsområde til Jessheim. I denne besøksstrategien vil vi belyse utfordringer knyttet til bruken av området, og hvilke tiltak som kan settes i verk for å få til en bærekraftig å sikker bruk av landskapsvernområdet.

Nordbytjernet med tilliggende områder er et av de viktigste rekreasjonsområdene i Ullensaker. Området er sentralt og attraktivt, og blir mye brukt både sommer og vinter. Opparbeidede turveier og stier rundt tjernet gir gode turmuligheter. Om vinteren brukes området til vinterlek og skigåing. Sydenden av Nordbytjernet er regulert til friområde med hovedformål å sikre friluftsjessene for allmennheten, og området som en sentrumsnær grønn lunge. Det regulerte friområdet har opparbeidet badeplass med brygger, sandvolleyballbane treningspark m.m. I sør av området, inntil Kverndalsvegen, ligger Jessheim Idrettspark med kunstgressbaner og tennisbaner. I nord ligger Romerike Folkehøgskole med egen fotball- og løpebane (denne holder på å gro igjen).

1.1 Formål

Formålet med besøksstrategien er å synliggjøre og prioritere ulike tiltak for at området bedre skal kunne tåle utfordringer knyttet til ulike forstyrrelser. På grunn av områdets betydning for besøkende som ønsker å bruke området av ulike årsaker, er det viktig at forvaltningens tiltak er forutsigbare og godt begrunnet. I tillegg må forvaltningens tiltak være med å beskytte områdets spesielle karakter og biologiske mangfold.

1.2 Rammeverk

For landskapsvernområdet er det hovedsakelig verneforskriften som vil regulere bruken av området. I denne besøksstrategien vil særlig verneforskriften VII være viktig, ref. utdrag «*Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme verneformålet*». Plan- og bygningsloven vil også kunne være relevant ved eventuelle tilfeller hvor skjøtselstiltak krever større masseforflytning. Landskapsvernområdet har også flere grunneiere. Det vil kunne være nødvendig å innhente avtaler med grunneiere i områder ved tilrettelegging av nye stier/skiløyper, og ved eventuelle andre endringer. Forvaltningsplan for landskapsvernområdet har nylig vært ute på høring, og ble godkjent i mars 2021.

2. Kunnskapsgrunnlag

Statsforvalteren har god kunnskap om verneverdien i landskapsvernområdet. Kunnskapen er basert på fagrapporter knyttet til verneverdiene, og kartlegginger gjennomført før og etter verneprosessen.

Nordbytjernet brukes noe i forskningssammenheng. Forskere fra Institutt for geofag ved Universitetet i Oslo har hentet sedimentkjerneprøver fra Nordbytjernet i forbindelse med et forskningsprosjekt som ser på hvordan vulkanutbrudd påvirket miljø og klima, og la opp til samfunnsendringer gjennom Vikingtiden i Skandinavia.

Nordbytjern inngår i et langsiktig overvåkingsprogram for vannvegetasjon i innsjøer. Dette er del av et større NIVA-prosjekt, som omfatter innsamling av dataserier fra både ferskvann og marine områder.

2.1 Sårbare naturverdier

Nordbytjern har et meget stort og særpreget mangfold. Både innsjøen og områdene rundt tjernet huser rødlistede arter, som for eksempel blanktjønnaks, granntjernaks og myrstjerneblom. Innsjøen inneholder også en artsrik og sjelden fauna av snegler, muslinger og en meget artsrik krepsdyrfauna. Nordbytjern er hekkeplass, og tilholdssted, for flere kravfulle og sjeldne fuglearter. Blant annet makrellterne, toppdykker, hettemåke, gulspurv m.fl. Mange av disse er sårbare for forstyrrelser knyttet til ferdsel rundt tjernet. I tillegg er tjernet viktig for mange andefugler under trekk. Den sjeldne soppen skjegghatt er registrert innenfor landskapsvernområdet.

2.2 Trusler og utfordringer

Trusler mot naturverdiene i Nordbytjern landskapsvernområdet er i all hovedsak knyttet til ferdsel i tilknytning til vannet og området rundt, og alle de utfordringene denne ferdsel medfører. I tillegg er det fare for gjengroing på grunn av opphold eller endring av tidligere beite, introduksjon av nye arter deriblant vasspest og avrenning fra Jessheim sentrum og bebyggelsen rundt.

Tilgroing i strandsonen/Vasspest:

Endret hevd av strendene, med blant annet opphør av beite, har ført til tilgroing av sumpvegetasjon (sivbelter) av takrør og sjøsivaks. Dette har ført til tilbakegang av arter. I tillegg er gjengroinga et

problem for badeplassen. Det er nødvendig å sette i verk tiltak som hindrer framvekst av sumpvegetasjon. Nordbytjernet har utfordring med at vasspest har etablert seg i tjernet. Dette er en fremmed og skadelig art som truer de sjeldne og sårbare artene i tjernet. Det er viktig at vasspest ikke spres til andre vann på Romerike. Det er derfor viktig å vaske fiske- og badeutstyr etter bruk. Selv små plantefragmenter kan gi spredning av arten. Dagens friluftslivsaktiviteter, bl.a. med badeplass er med på å opprettholde et åpent preg og synes å ha en heller positiv enn en negativ effekt på mangfoldet, men ytterligere tilrettelegging kan utgjøre en trussel.

Friluftsliv- forstyrrelser:

Fuglelivet rundt Nordbytjern er mangfoldig og rikt, og består av mange ulike fuglearter. Det er utført regelmessige registreringer av fuglelivet, og observert både toppdykkere, sothøner og stokkender. Strandkanten rundt Nordbytjernet er på enkelte steder veldig smal, og hekkeplassene kan bli eksponert. Nærheten av turveier og stier samt økende ferdsel i strandsonen kan forårsake problemer med å finne gode hekkeplasser. Det bør foretas regelmessige registreringer av fuglelivet for å avdekke om aktivitetene rundt Nordbytjern fører til at fuglearter forsvinner. Det er viktig å gi signal om at turstien langs vannets nordlige bredde er en sekundærsti fra krysset, slik at det blir naturlig å benytte øvre trase. Nedre tursti langs vannet skal kunne stenges eller ha redusert ferdsel i hekketida i perioden 15. april til 01. juli. Et sentralt mål i planen er å kanalisere ferdselen fra den nedre stien som går langs vannet til en øvre trase, for å spare de sårbare områdene rundt kanten av tjernet.

Fremmede arter:

Det er registrert fremmede arter flere steder rundt tjernet. Blant annet hagelupin (SE), hvitsteinkløver (SE), prystrandvindell (HI), vasspest (SE), blåleddved (SE), rødhyll (SE) og kanadagullris (SE). Det er viktig å sette i gang tiltak for å bekjempe disse, samt hindre videre spredning.

Miljøgifter og eutrofiering:

Avrenning fra Jessheim sentrum via Måsabekken og saltpåvirkning fra E6 har negativ påvirkning på Nordbytjernet og Svarttjern. Nordbytjernet har i dag dårlig total økologisk tilstand, men god kjemisk tilstand. Nordbytjernet blir i middels grad påvirket av diffus avrenning fra byer/tettsteder. Tjernets nedbørsfelt er i stor grad utbygde flater fra Jessheim sentrum. Nordbytjernet har grunnvannstilførsel fra landbruks- og skogområder. Måsabekken fører med seg store deler av overflatevannet fra Jessheim sentrum som renner ut i Nordbytjernet, i tillegg til å ha noe avrenning fra landbruksområdene. Bekken har stort fosforinnhold og noe høgt bakterieinnhold. Det høye bakterieinnholdet skyldes sannsynligvis fuglelivet i renseparken.

I arbeidet som følger av vannforskriften er målet at Nordbytjernet skal oppnå god eller svært god økologisk og kjemisk tilstand innen 2021. Total økologisk tilstand i tjernet er klassifisert til dårlig, dette skyldes vannplanter, blant annet vasspest. Den kjemiske tilstanden er klassifisert til god.

Erosjon:

Nordbytjernet har naturlige variasjoner i vanntilstrømning, men vannstanden reguleres i all hovedsak av terskelen i utløpsbekken. Dette medfører små erosjonsproblemer. Området består imidlertid av finkornet masse, noe som lett fører til sår i vegetasjonsdekket.

Jord- og skogbruk:

Deler av området er sterkt påvirket av nåværende og tidligere hogster.

2.3 Den besøkende

Nordbytjern landskapsvernområde er det viktigste nærfriluftsområdet til tettstedet Jessheim, som har en befolkning på ca. 21 600 (SSB 6. okt. 2020). Jessheim har blant annet på grunn utbyggingen av Oslo lufthavn hatt den største befolkningsveksten i Norge siden slutten av 1900 tallet. Jessheim er et regionalt viktig handels- og servicesenter, og i tillegg et skolesentrum med både videregående skole og Romerike folkehøyskole.

De besøkes til landskapsvernområdet benytter seg av området på forskjellige måte. De besøkende kan grovt deles inn i tre hovedgrupper; de lokale som bruker områder til trim og rekreasjon blant annet bading i Nordbytjernet, noe turister fra omkringliggende hoteller og skoleklasser og barnehager som bruker områder til alt fra rekreasjon til forskning. For gruppen som bruke verneområdet til rekreasjon er nok det viktigste det karakteristisk og særpregede turterrenget hvor rundløypen rundt Nordbytjernet står i fokus.

3. Mål

3.1 Mål med besøksforvaltning

Det overordnede målet med besøksforvaltningen er å ivareta verneverdiene på best mulig måte slik at Nordbytjern landskapsvernområdet vil tåle den eksisterende og økende bruken av området. Det er viktig at de naturverdiene som la grunnlag for vernet av området ikke går tapt. Derfor vil store deler av tiltakene nevnt under, handle om å legge til rette for besøkende, og skape en forutsigbar og kanalisierende ferdsel, som vil kunne minimere skade og slitasje på resten av verneområdet, samt å ivareta hensynet til flora og fauna. Ikke minst ivareta hensynet til fuglelivet knyttet til Nordbytjernet.

Det er et mål at tiltakene som iverksettes skal legge til rette for et bevegelsesmønster som oppfattes som naturlig, og som holder forstyrrelser på et lavest mulig nivå.

Videre ønsker forvaltningsmyndigheten å tilrettelegge for en ferdsel som er akseptert blant brukere og ikke minst iht. verneverdiene i området. Det er også ønskelig å skape forståelse blant ulike brukergrupper om at ivaretagelse av naturverdiene er viktig. Dette gjelder spesielt de største brukergruppene av landskapsvernområdet. Gode vaner og kunnskap om området vil kunne bidra til større aksept, og bidra til at området passes bedre på. Det å gi brukeren av verneområdet mer kunnskap om verneverdiene vil også kunne skape en tilknytning til området som vil kunne lette vernet for fremtiden.

4. Strategiske grep

Nordbytjernet med tilliggende områder er et av de viktigste rekreasjonsområdene i Ullensaker. Området er sentralt og attraktivt, og blir mye brukt både sommer og vinter. De strategiske grepene i denne besøksstrategien vil i all hovedsak handle om å vedlikeholde utvalgte stier for å kanalisere ferdsel langs de mest brukte ferdselsårene i området. Et sentralt strategis grep i planen er å kanalisere ferdselen fra den nedre stien som går langs vannet til en øvre trasé, for å spare de sårbare områdene rundt kanten av tjernet. I tillegg vil det legges vekt på å informere besøkende om verneverdiene da dette vil kunne bidra til å skape aksept for vernet og gjøre at områder passes bedre på av brukerne.

Strategiene omfatter også tiltak som ligger utenfor landskapsvernområdet. Siden disse tiltak i stor grad påvirker bruken av landskapsvernområdet er det riktig å ta dem med inn i denne besøksstrategien.

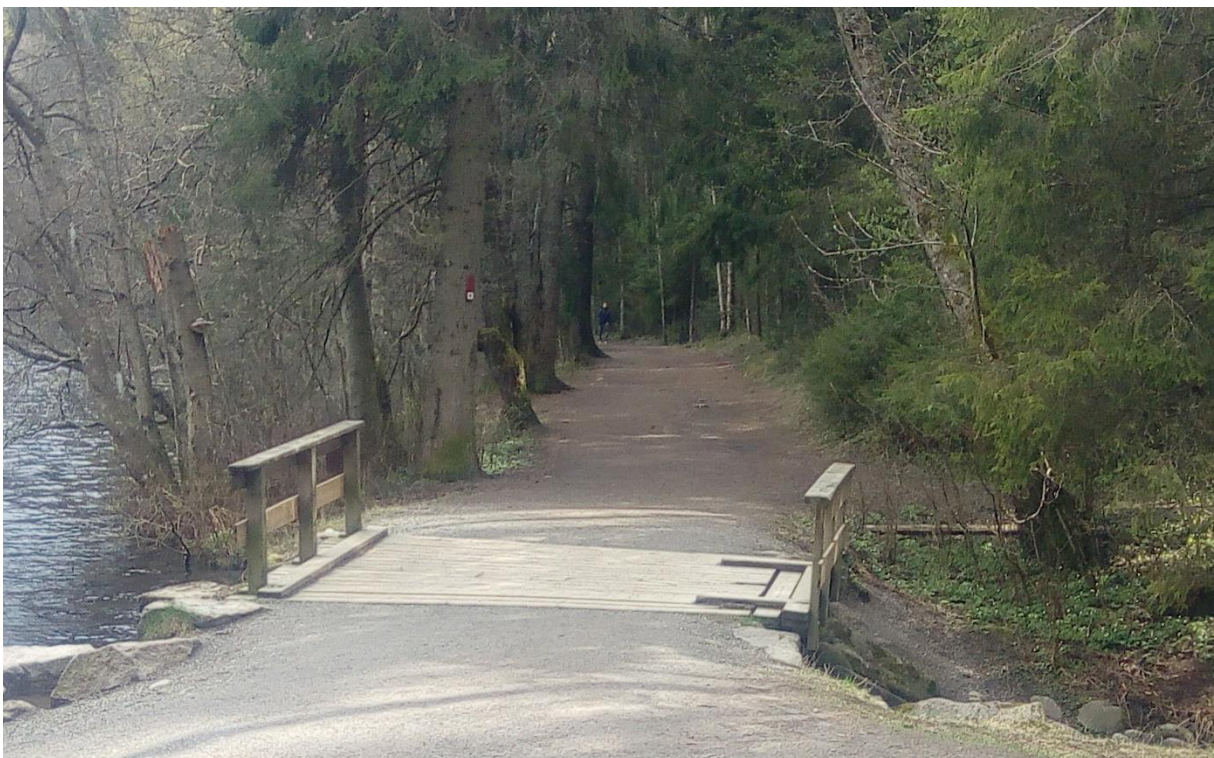
Ullensaker kommune planlegger å utarbeide en helhetlig plan for hele området rundt Nordbytjernet. Der vil både forvaltningsplan for Nordbytjern landskapsvernområde, besøksstrategi for området og plan for det statlig sikrede friluftsområdet, som ligger i tilknytning for landskapsvernområdet, ses i sammenheng, og inngå i kunnskapsgrunnlaget.

4.1 Bruk av Nordbytjernet til rekreasjon

Nordbytjern landskapsvernområde er mye brukt til ulike former for rekreasjon og friluftslivsaktiviteter, og spesielt området sør for vannet blir mye brukt. Dette området ligger utenfor landskapsvernområdet, og omfattes derfor ikke av verneområdebestemmelsene. Bruken av dette området påvirker imidlertid landskapsvernområdet i stor grad, og det er derfor riktig å ta med en beskrivelse av de tiltak som planlegges der. For å få en oversikt over hvor mange som bruker landskapsvernområdet til rekreasjon er det planlagt satt opp en ferdselstiller i nærheten av broen over utløpsbekken til Nordbytjernet.

4.2 Vedlikehold av stier

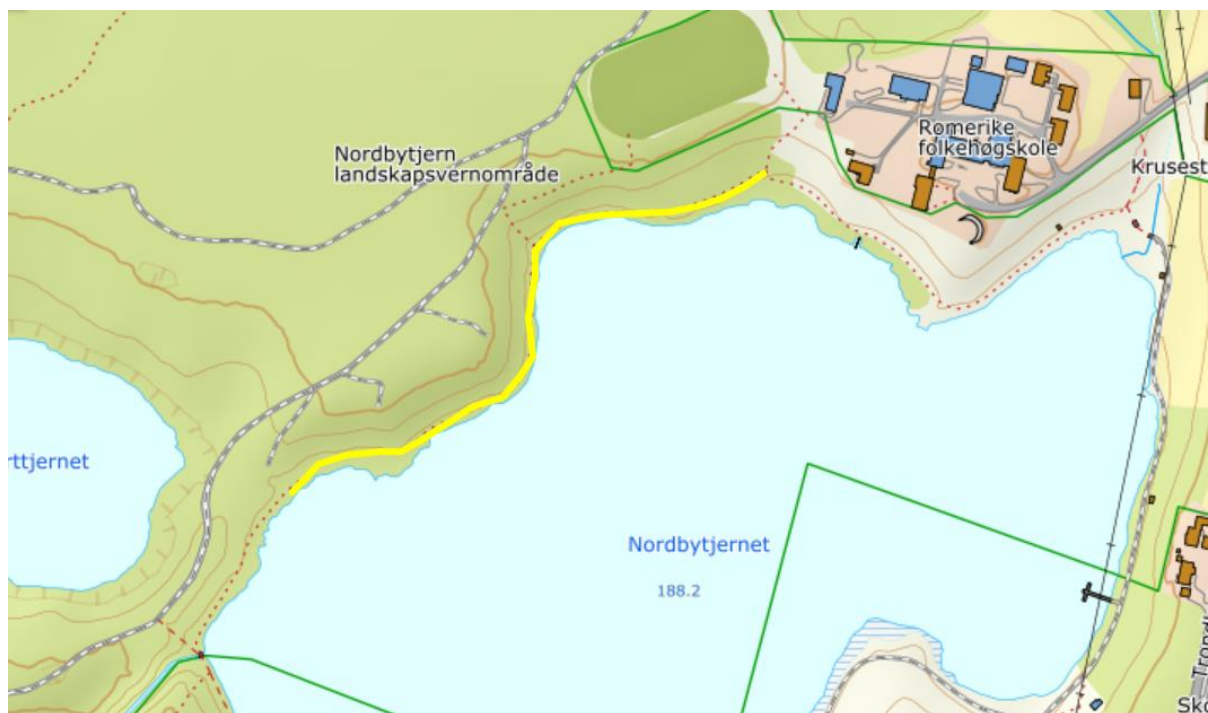
Det er et omfattende turvei- og stinett rundt Nordbytjernet. Både turveier og stier bærer preg av i hovedsak å være godt opparbeidet, og med god bredde og dekke. Det er mye ferdsel i området, og for å kanalisere ferdselen, og redusere slitasje i området er det nødvendig med et betydelig vedlikehold.

Bilde 1. Viser standard på deler av stinettet, og bro over utløpsbekken til Nordbytjernet. Det er i dette området det er planlagt satt opp ferdselstiller.

Stien langs med vannet medfører konflikt med hensynet til fuglelivet knyttet til vannet. Spesielt i hekkeperioden fra 1. april til 15. juli. Konflikten er størst i nordre delen av Nordbytjernet, men også ferdsel på eller ved vannet i andre deler av verneområdet vil virke forstyrrende på fuglelivet i varierende grad. Det er derfor et mål å redusere ferdselen langs den nedre stien langs tjernet.

For å kanalisere ferdselen vekk fra stien langs vannet i nordenden av Nordbytjernet må øvre sti tilrettelegges slik at den virker naturlig å velge. Samtidig må de siktlinjer som er åpnet opp ved øvre sti opprettholdes slik at de som bruker området har utsikt ned mot vannet. Dette for å få flest mulig til å bruke øvre sti. Det bør også vurderes bruk av andre virkemidler som skilting eller fysisk sperring for å få enkeltgrupper som syklister til å velge andre traseer enn den ved vannet, merket som gul linje i figuren under.

Figur 2. Kart over nedre sti (merket med gul strek), som forvaltningen ønsker skal brukes mindre av hensyn til fuglelivet ved Nordbytjernet. Spesielt i hekkeperioden 1. april – 15. juli.

4.3 Tilrettelegging av området ved parkeringsplass

Området blir i sør-enden av Nordbytjernet brukt mye både til bading, soling og ulike former for fysisk trening og turgåing. Det er opparbeidet en badeplass med brygger, egne områder for grilling/bålplate, området har sandvolleybane og det er anlagt en treningspark sørvest for parkeringsplassen. Ved parkeringsplassen er det etablert en kiosk, som åpnet sommeren 2020. På varme sommerdager kan det være flere hundre personer som bruker området. Dette medfører naturlig nok et betydelig press på området. Både i form av biler som skal parkere, slitasje på vegetasjon, forurensning, behov for toalettfasiliteter og forstyrrelse av dyreliv i området.

I tillegg ønskes området brukt til ulike arrangementer som utekonserter, skuespill og lignende.

Det er derfor behov for å se bruken av dette område i en sammenheng, og planlegge tiltak for å gjøre bruken av område bærekraftig, både med tanke på natur og tilgrensende omgivelser. Den store bruken av området krever omfattende vedlikeholdstiltak.

Bilde 2. Viser området ved parkeringsplassen.

Bilde 3. Viser området hvor det er tilrettelagt for sandvolley og treningspark.

4.4 Informasjon

Det står i dag informasjonsskilt om landskapsvernområdet ved parkeringsplassen og nord ved inngangen til området ved Quality hotell Gardermoen. Disse skiltene er ikke oppdatert, og trenger å fornyes både med oppdatert informasjon og nytt layout. I tillegg er det ønskelig med informasjon på flere språk for å nå flere av de som bruker området. Det bør vurderes om det skal settes opp flere informasjonsskilt om landskapsvernområdet ved inngangene til landskapsvernområdet i vest, ved utløpsbekken og ved folkehøgskolen.

Det er meldt inn behov for flere temaskilt i tilknytning til landskapsvernområdet for å informere om områdets fauna og flora, kulturminner samt gi spesifikk informasjon om blant annet faren for spredning av vasspest ved bruk av båt/kano/fiskeutstyr.

4.5 Slåttemark

Sørøst for folkehøgskolen like ved stien, som går rundt vannet, ligger det en liten rest av naturtypen slåttemark. Området er markert med oransje stiplet strek i bilde under. Området bærer preg av delvis gjengroing, og delvis snauklipt plen.

Området, som er markert med heltrukket oransje strek er det mest artsrike, og her bør det settes inn tiltak for å opprettholde dette artsmangfoldet. Det vil være naturlig at det samtidig med skjøtsel av denne lokaliteten iverksettes tiltak for å hindre ferdsele og ødeleggelse av floraen på lokaliteten. Det vil også være aktuelt med informasjonsskilt som informerer om denne naturtypen.

Bilde 4. Området markert med orange stiplet strek viser hele lokaliteten med slåttemark som ønskes ivaretatt. Området markert med heltrekt oransje strek viser den mest verdifulle delen av denne lokaliteten som trenger intensiv skjøtsel.

5. Tiltak

5.1. Vedlikehold av stier

5.1.1 Vedlikehold og utbedre eksisterende sti

Det er, som det framkommer av kartet under, et stort stinett knyttet til området rundt Nordbytjernet. For å kanalisere ferdselen, er det viktig at det stinettet forvaltningen ønsker skal bli brukt, blir vedlikeholdt og utbedret slik at dette er naturlig å velge. Det er også et ønske at deler av stinettet skal ha universell utforming slik at bevegelseshemmede kan bruke området. Andre deler av stinettet ønsker forvaltningen å redusere ferdselen i perioder for å beskytte fuglelivet. Det må derfor iverksettes tiltak i disse områdene for å redusere ferdsel.

Figur 3. Kart over stinettet i Nordbytjern landskapsvernområde.

For å få besøkende til å bruke øvre sti fra Svarttjernet, og til nordre del av fotballbane ved folkehøgskolen, må det utbedres adkomst fra nedre sti ved vannet og til øvre sti. Traseene med behov for utbedring er marker med oransje strek på kartet under (figur 4). For å få til en universell

utforming, er det viktig at dekke på stien er fast og jevnt, og at stien ikke blir for bratt. Det vil sannsynligvis være behov for maskinell utbedring av deler av nevnte trase. Ved fotballbanen går stien over folkehøgskolens eiendom. For å kunne utbedre stien der, og eventuelt legge den om slik at den tilfredsstiller kravet til universell utforming kan det være aktuelt å se på løsninger som innebærer at stien går gjennom folkehøgskolens område. Bruk av, og eventuelle tilretteleggingstiltak, på folkehøgskolens eiendom må gjøres i forståelse og samråd med eier, og det må inngås en skriftlig og bindende avtale med eier om dette.

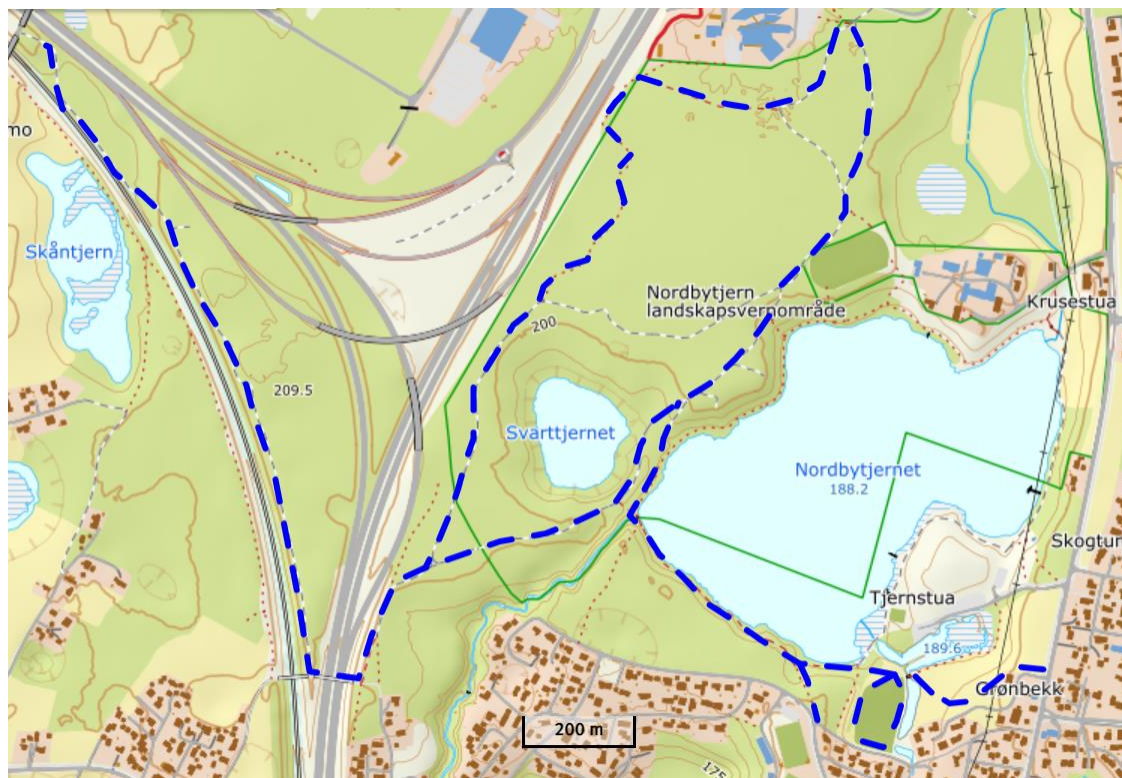
Figur 4. Kart over nedre sti (merket med gul strek), som forvaltningen ønsker skal brukes mindre, og de deler hvor sti trenger å utbedres mellom øvre og nedre sti (oransje strek).

For å redusere ferdsel på nedre del av stien (markert med gul farge) i hekketiden, er det aktuelt å iverksette tiltak for å redusere ferdselen i perioden 1. april - 15. juli. Tiltak som er aktuell for å redusere ferdsel på nedre sti er oppsett av skilt med oppfordring til å bruke øvre sti i hekkeperioden, redusere vedlikehold av nedre sti slik at denne ikke fremstår som like attraktiv å bruke, og legge ut fysiske hindre slik at ikke det er enkelt å bruke stien til blant annet sykling. Utlegging av fysiske hindre for å redusere visse typer ferdsel er i utgangspunktet lite ønskelig da dette også hindrer ferdsel i perioder når menneskelig påvirkning på fuglelivet er av mindre betydning. En total stengning av stien i hekkeperioden vurderes som lite hensiktsmessig da bruken av stien er innarbeidet over mange år, og folk som er vant til å bruke stien uansett vil gå der. En total fysisk sperring vil medføre betydelige inngrep i området. Innføring av ett ferdselsforbud i området i hekkeperioden er ikke direkte hjemlet i verneforskriften, og vil være et uforholdsmessig tiltak i et landskapsvernområde. Både fysisk stengning, og et eventuelt ferdselsforbud i hekkeperioden vil også kreve en betydelig ressurs i form

av tilsyn og kontroll med overholdelse av et slikt forbud at dette ikke vil være realistisk å få til innenfor dagens ressursramme.

5.1.2 Vedlikehold og utbedring av skiløype.

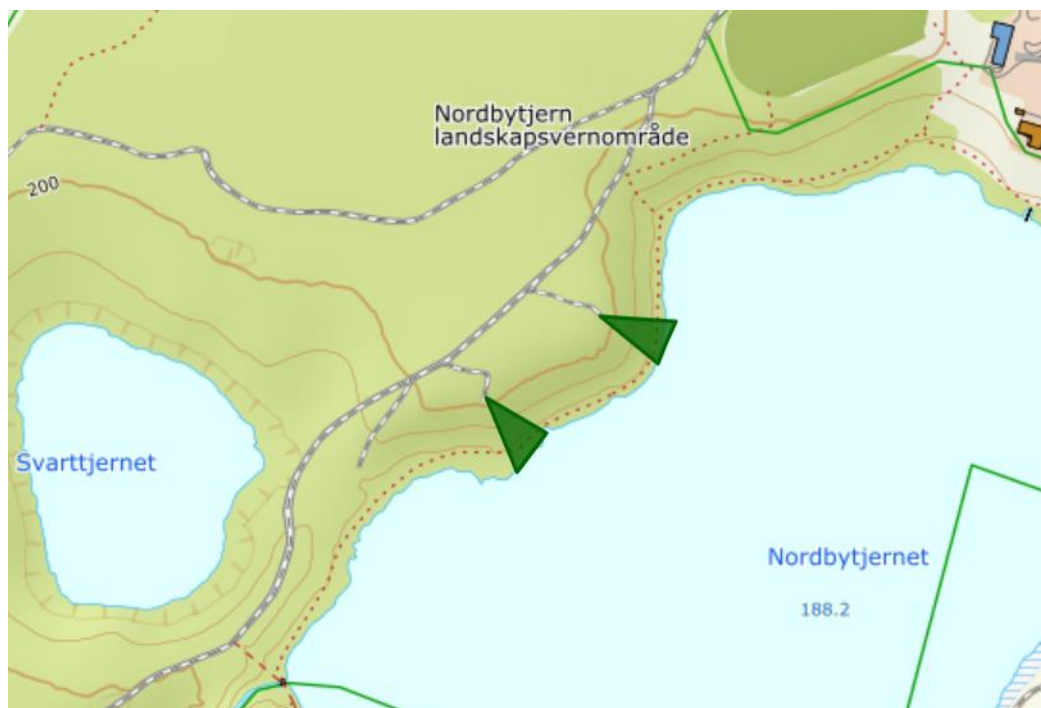
Det er kommunen som kjører opp skiløype på etablerte stier, og i terrenget i området rundt Nordbytjernet. Forvaltningsmyndigheten er positiv til dette tiltaket så lenge det ikke medfører fysiske terrenginngrep. Ved å bruke etablerte stisystemer vil behovet for å kjøre i terrenget være mindre. Skiløypen følger både de godt tilrettelagte stiene med fast grusdekke, og etablerte stier i terrenget. Løypene kjøres opp med prepareringsmaskin når snøforholdene tilsier dette. Tiltaket vurderes å kreve en dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Figur 5. Kart viser preparert skiløype (stiplet blå strek)

5.1.3 Åpne opp for utsikt og vedlikeholde siktlinjer ved rasteplasser langs øvre sti.

Ved øvre sti er det etablert to områder hvor det er satt opp benker, og delvis hogget siktlinje mot Nordbytjernet. Disse områdene er markert på kart 6, og ryddet siktlinje er vist som grønne trekkanter. For å øke bruken av øvre sti vurderes det som viktig å tilrettelegge for blant annet gode utsiktspunkt hvor en kan se ned på vannet uten å forstyrre fuglelivet. De etablerte utsiktspunktene er et tiltak, som sammen med andre tiltak, kan bidra til at flere velger å bruke øvre sti. For at disse utsiktspunktene skal virke tiltalende å oppsøke er det viktig at det blir ryddet nok vegetasjon i siktlinjene slik at en får utsikt til Nordbytjernet. Samtidig er det viktig å ikke ta for mye vegetasjon helt nede ved vannkanten. Ved å ha satt opp benker ved disse utsiktspunktene er det også lagt til rette for at besøkende vil bruke tid her. Det som savnes ved de to utsiktspunktene er oppsett av søppeldunker i tilknytning til benker. Dette bør vurderes satt opp snarlig, sammen med en rutine for tømning og tilsyn med disse.

Figur 6. Kartet viser områder hvor det er behov for rydding av siktlinjer.

5.1.4 Ønske om etablering av lysløype i landskapsvernområdet.

Det har vært ønsket etablering av en lysløype knyttet til sti og skiløyper som går gjennom området. Dette omfatter sti og skiløype både innenfor og utenfor landskapsvernområdet. I forbindelse med høringen av forvaltningsplan for Nordbytjern landskapsvernområde høsten 2020 fremkom det at grunneiere ikke var positive til etablering av lysløype på sin eiendom. Det vurderes derfor fra forvaltningsmyndighetene som lite aktuelt å gå inn for en etablering av lysløype i tilknytning til sti eller skiløype innenfor landskapsvernområdet.

5.2 Tilrettelegging av området ved parkeringsplassen

5.2.1 Sette opp nytt toalettbygg

Ullensaker kommune har meldt inn behov for å sette opp nytt toalettbygg i tilknytning til parkeringsplassen. Det står i dag et enkelt toalettbygg på området øst for badeplass, se bilde 5. Bygget er av eldre dato, og vurderes å ha en standard som ikke tilfredsstillers dagens behov, og plassering vurderes heller ikke være best mulig. Det er derfor ønskelig å få satt opp et nytt anlegg, som ligger i direkte tilknytning til parkeringsplassen, og som tilfredsstillers kravet til universell utforming.

Oppsett av nytt toalettbygg er et tiltak som ligger utenfor landskapsvernområdet, og berører derfor ikke landskapsvernområdet direkte. Det er imidlertid klart at tiltaket vil påvirke området også innenfor. Alle tilretteleggingstiltak knyttet til området ved parkeringsplassen vil kunne gi mer ferdsel og bruk av området. Noe som igjen vil gi økt slitasje og forstyrrelse, mer forsøpling og gi økt behov for vedlikehold av områdets infrastruktur.

Forvaltningsmyndighetene er ikke negative til etablering av ett nytt toalettanlegg da det vil være med på å hindre at besøkende benytter omkringliggende naturområder til å gå på do. Det er imidlertid viktig at tilsyn, renhold og vedlikehold følges opp av kommunen, slik at anlegget ikke

tiltrekker seg uønsket aktivitet eller fører til økt forsøpling. Anlegget må også være av en slik karakter at det ikke fører til forurensing av Nordbytjern.

Bilde 5. Viser område hvor dagens toalettbygg er plassert.

5.2.2 Etablere ny kiosk ved parkeringsplassen

Ullensaker kommune har i likhet med overnevnte toalettbygg også meldt inn behov for å etablere en ny kiosk i tilknytning til parkeringsplassen. Sommeren 2019 fikk Ullensaker kommune ett kioskbygg. Kiosken ble midlertidig lagret på P-plass ved nordbytjernet mens kommunen utredet muligheter for drift av kiosken, og det ble til slutt vedtatt at privat driver kunne drive kiosken fra sommer 2020. Tiltaket har vært veldig populært siden åpning og er mye brukt.

Bilde 6. Kiosken som er satt opp ved parkeringsplassen.

Det er driver av kiosk tar ansvar for søppel i de nærområdet til bygget, mens kommunen har ansvar for all søppelhåndtering i området. I sommerhalvåret tømmes det søppel hver dag, mens det i vinterhalvåret er ukentlig tømming.

Det bør vurderes om nytt toalettbygg og kiosk kan samlokaliseres i ett nytt bygg. Det innebærer at eksisterende bygg av eldre dato fjernes, og erstattes med ett nytt som tilfredsstillende universell utforming. Det er arealeffektivt å ha ett bygg kontra to separate bygg på samme område.

Heller ikke dette tiltaket berører landskapsvernområdet direkte, men alle tilretteleggingstiltak knyttet til området ved parkeringsplassen vil kunne gi mer ferdsel innenfor verneområdet med alt dette medfører. Ved etablering av nytt toalett og kioskbygg ved parkeringsplassen er det viktig at kommunen stiller krav om daglig tilsyn og har gode rutiner for tømming av søppel. Kommunen bør også følge opp med tilsyn etter etablering av slik virksomhet for å se til at krav og avtaler etterleves.

5.2.3 Tilrettelegge for mer bruk av området i tilknytning til parkeringsplass.

Det har vært et ønske om å få bruke området ved parkeringsplassen til ulike arrangementer som skuespill, konserter o.l. Området har en terrengformasjon som gjør det egnet til dette.

Forvaltningsmyndighetene er i utgangspunktet skeptisk til at det blir gitt tillatelse til slike tiltak. Denne type bruk av området, selv om det ligger utenfor landskapsvernområdet, vil ha betydelig forstyrrende innvirkning på fauna innenfor landskapsvernområdet. Det vil også kunne medføre økt slitasje på området, noe som igjen kan medføre endringer i vannkvaliteten til Nordbytjern.

Skal det gis tillatelse til denne type tiltak må antall deltagere begrenses til områdets bæreevne. Mindre grupper på størrelse med skoleklasser eller lignende (opptil ca. 100 personer som et utgangspunkt) vurderes som uproblematisk. Eventuell tillatelse til å gjennomføre arrangementer med mange deltagere og/eller høyt lydvolume bør kun gis i perioden 16. juli til 31. august. Dette for å hindre forstyrrelse på fuglelivet i hekkeperioden fra 1. april til og med 15. juli, og under vår og høsttrekket til de fuglene som da bruker Nordbytjernet som rasteområde.

5.2.3 Informasjon

Det er ønskelig å sette opp mer informasjon i eller i umiddelbar nærhet av landskapsvernområdet.

Ved parkeringsplassen er det behov for å sette opp en ny informasjonstavle der all aktuell informasjon om området samles på en ryddig måte. Her er det behov for å sette opp en ny informasjonsplakat om landskapsvernområdet.

5. 3 Bruk av Nordbytjern til rekreasjon

5.3.1 Bruk av båt

Opplag av båt er forbudt i henhold til kap. IV punkt 6 i gjeldende verneforskrift for området. Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til opplag av båt i henhold til kap. VI punkt 8. På grunn av vasspest i Nordbytjernet, faren for spredning av krepepest og forstyrrelse av fuglelivet ønsker forvaltningsmyndighetene å redusere bruken av alle typer flytende farkoster i Nordbytjernet. Dette gjelder båt, kano, kajakk, bellyboat og lignende. Forvaltningsmyndighetene vil ha en streng praktisering når det gjelder å gi dispensasjon til bruk av båt innenfor landskapsvernområdet. Ullensaker kommune oppfordres til å ha tilsvarende streng håndtering av bruk av båt for den del av Nordbytjernet som ligger utenfor landskapsvernområdet.

5.3.2 Fiske

Det foregår et fiske i Nordbytjern. I hovedsak når vannet ikke er islagt, men også til en viss grad som isfiske. Fiske er tillatt etter verneforskriftens kap. V punkt 6. Forvaltningsmyndigheten ser positivt på at denne fritidsaktiviteten blir utøvd i Nordbytjern. Det er imidlertid viktig at det blir informert skikkelig om gjeldende regelverk knyttet til fiske i Nordbytjernet, og om risikoen for å kunne spre sykdommer og vasspest med fiskeutstyr både til og fra dette vannet.

5.3.3 Skøytebane/isbane

Det er fremmet forespørsel til forvaltningsmyndighetene om å få etablere skøytebane på Nordbytjern. Forvaltningsmyndigheten har i utgangspunktet gitt tilbakemelding på at skøytebane/isbane kan etableres på den del av Nordbytjern som ligger utenfor landskapsvernområdet. Dette er også den del av vannet som ligger nærmest parkeringsplassen, og bør derfor være den del av vannet som er mest aktuelt for slik bruk. Dersom det skal etableres skøytebane/isbane innenfor landskapsvernområdet må det gis en dispensasjon til dette. Forvaltningsmyndigheten er i utgangspunktet ikke negativ til å eventuelt gi slik dispensasjon, men det må gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Ved etablering av skøytebane/isbane både innenfor og utenfor landskapsvernområdet er det viktig at det blir stilt krav til beredskap og rutiner knyttet til eventuell forurensning av Nordbytjern dersom motorisert materiell brukes for å etablere slik bane.

Bilde 7. Vinteren 2021 var det gode isforhold og skøytebane ble måkt ved sørenden av Nordbytjernet.

5.4 Informasjon

5.4.1 Info skilt om verneområdet

Dagens informasjonsplakater er slitt, og ikke oppdatert med gjeldende endringer på forvaltningsmyndighet med mer. Nye informasjonsplakater må utarbeides i henhold til ny utformingsstandard, og med oppdateringer på kunnskap og endringer på ansvarlig forvaltningsmyndighet m.m. Informasjon bør også presenteres på flere utenlandske språk. I forbindelse med utforming av flerspråklig informasjonsbrosjyre for Romerike landskapsvernområde

bør det ses på muligheten for å også få utarbeidet flerspråklig informasjon knyttet til Nordbyttjern landskapsvernområde.

Bilde 8. Dagens informasjonsskilt om landskapsvernområdet, som er satt opp ved parkeringsplassen.

Når det er utarbeidet ny informasjonsskilt for området bør slike settes opp ved innfallsportene til området ved parkeringsplass, ved folkehøgskolen, nord i landskapsvernområdet ved LHL sykehuset/Quality Airport Hotel og ved stikryss ved utløpsbekken til Nordbyttjern. I tillegg bør det vurderes oppsett av skilt ved stikryss i vest mot E6 og i nærhet av Kverndalsvegen.

Bilde 9. Bildet viser hvor det er ønskelig med oppsett av nye informasjonsskilt for landskapsvernområdet. De gule firkantene viser hvor det vurderes som påkrevd med skilt, og de 2 grønne firkantene viser hvor det i tillegg vurderes som hensiktsmessig å sette opp informasjonsskilt.

5.4.2 Temaskilt om flora, faun og geologi

Det er også meldt inn ønske om oppsett av informasjonsskilt knytte til flora, fauna, geologi og kulturminner. Forvaltningsmyndigheten ser at det kan være hensiktsmessig og informere mer om viktige plante og dyre/fuglearter for å øke forståelsen for å ta hensyn til disse artene. Det samme gjelder informasjon knyttet til geologi og geologiske elementer innenfor landskapsvernområdet. Utarbeidelsen av denne type informasjonsmateriell vil avhenge av at forvaltningsmyndigheten har kapasitet til å utarbeide dette.

5.4.3 Temaskilt kulturminner

Når det gjelder informasjon om kulturminner vil det være aktuelt at kommunen i samråd/samarbeid med fylkeskommunen ved fylkeskulturminneetaten utarbeider slikt informasjonsmateriell.

Bilde 10. Forslag til hvordan de tematiske informasjonsskiltene kan utformes. Skiltene over er hentet fra pilgrimsleden over Dovre.

5.5 Gjenåpne tidligere slåttemark ved folkehøgskolen.

Sørøst for folkehøgskolen ligger det en liten rest av naturtypen slåttemark. Området bærer preg av delvis gjengroing og delvis snauklipt plen. For å ivareta og reetablere denne lokaliteten bør det settes inn tiltak for å opprettholde området arts mangfold.

Aktuelt tiltak er å holde vegetasjonen, på i hvert fall deler av arealet, nede ved hjelp av slått eller beitedyr. Slått vil trolig være det beste, og rimeligste, alternativet for å utvikle artsmangfoldet i området. Det vil gi en mer lavvokst vegetasjon, og motvirke gjengroing. Slått gjennomføres i august etter at de fleste engartene har satt frø. Høyet kan gjerne tørke et par dager på bakken for å slippe fra seg frø, før det rakes opp og fjernes. Det bør da ses på muligheten for å bruke dette som dyrefor. I tillegg til slått bør oppslag av løvkratt, og eventuelt bringebær, ryddes manuelt.

Samtidig med skjøtsel av denne lokaliteten bør det iverksettes tiltak for å hindre ferdsel og ødeleggelse av floraen på lokaliteten. Det mest aktuelle tiltak er å sette opp skilt ved lokaliteten som informerer om denne naturtypen og viktigheten av å ivareta den.

5.6 Rydding av søppel – vedlikehold av bålplasser.

Det bør være et kontinuerlig tilsyn med utsatte søppeldunker i området slik at disse tømmes når de begynner å bli fulle. Dette er viktig for å hindre forsøpling av området, og at dyr og fugler ikke får mulighet fra å spre søppel utover fra overfylte dunker.

Tilsynet med bål/grillplasser må også gjøres kontinuerlig slik at disse også fremstår som ryddige og tiltalende for bruk, samt at det ikke etableres alternative bålplasser som kan medføre brannfare for stedets vegetasjon. I perioder med økt brannfare må det vurderes tiltak for å hindre bruk av disse plassene.

Bilde 11. Viktig at søppeldunker i området blir tømt regelmessig.

5.7 Oppsetting av ferdselsteler.

Det er planlagt satt opp en ferdselsteler i landskapsvernområdet for å få en god oversikt over antall brukere av området. Planen er at ferdselstelleren skal stå utplassert i 3 år for å dekke årlige variasjoner, eventuelt synliggjøre økende/synkende endringer i antall besøkende.

Vurdert lokalitet for utplassering av ferdselstelleren er i området i tilknytning til bro over utløpsbekk til Nordbytjernet.

Bilde 12. Eksempel på utforming av ferdselsteler som skal settes opp i Nordbytjernet. Foto: Statens naturoppsyn

6. Tiltaksplan

Hva	Prioritet	År	Samarbeidsparter	Merknad
Oppsetting av ferdsestiller		2021	Statens naturoppsyn	
Utforming og oppsett av ny informasjonstavle		2021	Oppsetting av felles infotavler gjøres i samarbeid med kommunen	
Utbedring av traseer for å kanalisere ferdsel til øvre sti		2022	Kommunen	
Redusere ferdsel på nedre sti		2021/2022		Infoskilt settes opp i 2021, mens øvrige tiltak iverksettes etter at traseer for kanalisering av ferdsel til øvre sti er etablert
Utforme og sette opp infoskilt om flora og fauna		2022		
Utforme og sette opp infoskilt om geologi		2022		
Utforme og sette opp infoskilt om kulturminner		2022	Ullensaker kommune i samarbeid med Viken fylkeskommune	
Skjøtsel av slåttemark.		Årlig	Må innhente bistand fra fagmiljø om hvordan tiltak skal gjennomføres Kommunen kan stå for praktisk gjennomføring.	Bør igangsettes i 2021. Må inngås avtale med Folkehøgskolen som grunneier.
Sette opp infoskilt om slåttemark				Settes opp etter at skjøtsel er startet opp
Hogge siktlinjer ved utsiktspunkt øvre trasé		2022	Kommunen	Gjøres i samråd med Statsforvalteren
Sette opp søppeldunker ved utsiktspunkt		2021	Kommunen	

Vedlikehold av stier		Årlig	Kommunen	
Tømming av søppel		Årlig	Kommunen	
Vedlikehold av bål/grillplass		Årlig	Kommunen	
Preparering av skiløype		Årlig når snøforhold tillater det	Kommunen	